

vati, sploh pa da ne morejo dosti paziti na svoje rodbine, niti skrbeti za svojo lastno omiko.

Po angleški navadi zahtevajo delavci, da bodo namesto dosedanjih 54 ur na teden — v soboto popoldne in v nedeljo se namreč nikjer nič ne dela, — odslej delali na teden samo 48 ur. Kako se konča ta velikanska borba, tega danes še ni možno presoditi.

Najverjetnejše je, da štrajkujoči delavci to pot še ne dosežejo popolnega uspeha, vsaj merodajni angleški listi sodijo tako. To pa zategadelj, ker so tovarnarji že dolgo vedeli, kaj se pripravlja proti njim, in so se vsled tega tudi sami in še dobro pripravili za to veliko borbo, dasi so tudi delavci dobro pripravljeni.

Morda ni odveč, ako še omenimo, da prav ta velikanski štrajk ni prav v nobeni zvezi s socializmom oziroma s socialno demokracijo. Štrajkujoča delavska vojska se drži strogo in dosledno v mejah obstoječega družabnega reda, ona ne misli na to, da ta red razbije in ga nadomesti z anarhijo ali z absolutizmom, nego le skuša izkoristiti vsa, po veljavnem pravu pristoječa jej sredstva, da si izboljša svoj položaj. Tega ni prezreti, da ta štrajk nima revolucionarnega značaja, kakor sploh angleški organizovani delavci se socialnodemokratskim halucinacijam le smejejo, pač pa je svetovnega pomena zategadelj, ker se pri njem za dolgo vrsto let in za vse industrijalne kraje na sveti odloči vprašanje o osemurnem delavniku. Zategadelj pa smo tudi mi izpregovorili o tem velepomembnem dogodku.

Celjska gimnazija odpravljena.

Učakali smo jako žalostno presenečenje: Vlada je razpustila s tako velikimi borbami pridobljeno slovensko nižjo gimnazijo v Celju, za katero je bil državni zbor odrekel potrebnih sredstev.

Vlada je bila pravno opravičena, odpraviti gimnazijo, kajti državni zbor ni dovolil za nje vzdrževanje potrebne svote, ali vzlic temu je ta vladna odredba hud udarec za Slovence.

Vladna odredba je kompromitovala slovensko šolstvo tako, da hujše že ni mogoče. Za gimnazijo je bilo že toliko borb, da ljudje niso imeli do nje mnogo zaupanja, posebno, ker bi bili morali dijaki višje razrede obiskovati na nemški gimnaziji, kar je za Slovence že itak jako nevarno, dvakrat nevarno pa bi bilo za dijaka, kateri je zvršil slovensko malo gimnazijo. Zdaj pa je vlada s svojo odredbo zadušila še to malo zaupanje v slovensko gimnazijo, kar ga je bilo ostalo, in danes že lahko rečemo: vlada je slovensko gimnazijo v Celju lastnoročno ubila.

Ker slovenskih dijakov ni bilo možno spoditi na cesto, je vlada namesto nižje gimnazije ustanovila tri samostalne gimnazijske razrede, katere bodo obiskovali slovenski dijaki, ako ne pobegnejo na nemško gimnazijo. Ti samostalni razredi nimajo nobene vrednosti, tem manj, ker nihče ne ve povedati, kaj se ž njimi zgodi prihodnje

leto, a kdo naj obiskuje šolo, ko ne ve, bo-li prihodnje leto mogel na njej začete nauke nadaljevati.

Vlada je tudi razglasila, da se mora definitivna uredba tega vprašanja doseči sporazumno z Nemci. To najbolje kaže, da je vlada hotoma udušila slovensko gimnazijo, saj to ve že vsako dete, da nam Nemci sploh odrekajo pravico do obstanka, pravico do življenja in da je zategadelj ž njimi izključeno vsako porazumljenje. Nemci poznajo pravičnost in zahtevajo porazumljenja koder so v manjšini, ne pa tudi tam, kjer imajo vso moč v rokah.

Ne slepimo se sami. Vse, kar vladna izjava besediči o definitivni rešitvi celjskega gimnazijskega vprašanja, o „billige und sachliche Erwägungen“ in o porazumljenji z Nemci, vse to je le pesek v oči. Naravnost smešno je, če se hoče vlada pogajati, ne z zastopniki slovenskega ljudstva na Štajerskem, nego z dež. odborom štajerskim. Ni dvoma: slovenska gimnazija v Celju je ubita.

Slovenski narod se zaveda, kolika škoda se mu je s tem storila, in zategadelj je umevno, da je povsod po slovenskih pokrajinah zavlada velika ogorčenost proti vladi in da se povsod čuje želja, naj slovenski poslanci prestopijo v opozicijo.

V torek so se sešli v Celji slovenski zaupni možje iz Spodnjega Štajerskega in se posvetovali kaj je storiti v očigled razpustu celjske slovenske gimnazije. Sklepi shoda še niso tega odločili. Upajmo, da se slovenski drž. poslanci odločijo na energično postopanje. Razmere pod sedanjo vlado so postale že toli neznosne, da je popolnoma umevno, ako razni slovenski listi zahtevajo, naj se proti vladi začne boj.

Politični pregled.

Vseslovenski shod. — Položaj Slovencev na Primorskem, na Štajerskem in na Koroškem je preklavrn in nujno je potrebno, da se pripravimo na vse eventualnosti. Ker dalje Nemci vedno predrznejše nastopajo, je potrebno, da se paralizirajo njih namere. Končno pa je treba tudi, da se doseže jedinstvo glede raznih važnih vprašanj zlasti glede avtonomije. Slovensko časopisje je skoro soglasno povdarjalo potrebo porazumljenja. „Slov. Gospodar“ izpregovoril je prvi, potem so se oglasili koroški Slovenci in predlagali vseslovenski strankarski shod v Celju ali v Celovcu. Ta nasvet pozdravili so z veseljem Čehi in Hrvatje, tudi tržaška „Edinost“ in „Mir“ sta se izrekla za shod, a — vzlic temu se nihče ne gane. To je pač jako žalostno!

Nemške zahteve. — „Südstr. Post“ javlja „iz poslanskih krogov“, da so se pogajanja mej Nemci in Čehi razbila, ker vlada nemških pogojev ni mogla sprejeti. Glasom rečenega lista so Nemci zahtevali: 1.) naj sestavi vlada novo parlamentarno večino, v katero bi sprejela vse nemške liberalce in nemške nacionalce, dočim bi bili izključeni Slovenci in Hrvatje, klerikalci in krščanski socialisti; 2.) naj vlada obvezno obljubi, da za Slovence in Hrvatje ne izda takih jezikovnih naredeb, kakršne je izdala za Češko in Moravsko. Ker Nemci s temi zahtevami niso prodrli, so se umaknili vsem pogajanjem in nadaljujejo obstrukcijo, misle, da naposled vender še zmagajo.

Politični položaj je še vedno popolnoma nejasen. Nemški listi so iz premnogih avdiijenc grofa Badenija pri ce-

sarju pač sklepali, da odstopi vlada, ali te vesti so bile neosnovane. Vlada je oficijoznim potom sama naznanila, da so vse govorice o ministerski krizi in o nasprotstvih mej pozameznimi ministri izmišljene. S tem položaj še ni pojasnjen. Zdaj se poroča, da hoče vlada na jesen na vsak način narediti red, a kako misli to doseči, tega ne pove nihče.

Poljska gimnazija v Tešinu. — Kako malo prijazna je vlada slovanskim narodom, kaže nje postopanje napram poljski gimnaziji v Tešinu. Poljaki v Šleziji si vzdržujejo sami gimnazijo, a vlada jej neče dati pravice javnosti. To je v vseh poljskih krogih obudilo veliko ogorčenost napram naučnemu ministru Gautschu. Poljaki se krepko potegujejo za ta zavod, poljski listi pa pravijo, da postane tešinska gimnazija za ministra Gautscha to, kar je bila celjska gimnazija za koalicijsko ministerstvo.

Program avtonomistov. — Znani poljski poslanec grof Dzieduszycki je izdal te dni brošuro v nemškem jeziku, v kateri razlaga in pojasnjuje načela državnozborske večine. Po njegovem mnenju je v parlamentu mogoča le taka večina, kakršna obstoji, večina, kakor je bil nekdanji železni obroč. Stranke, pripadajoče večini, družijo načelo avtonomije. Dzieduszycki priznava, da mislijo avtonomisti na premembo ustave, a zakonitim potom, kadar bo čas za to primeren. Ustava je človeško delo, torej spremenljiva. Saj so centralisti sami dvakrat premenili decembersko ustavo. Prememba ustave je mogoča, a nobena kronovina se ne sme ločiti iz državne zveze, vse skupne zadeve mora reševati osrednji državni zbor. Dalje avtonomisti zahtevajo, da si vsaka dežela po svojih razmerah uredi ljudsko šolstvo. Avtonomisti zahtevali so vedno, naj se v duhu ustave vrnejo dež. zborom pravice glede ljudske šole in teh zahtev načeloma ne opuste. To je za sedaj program avtonomistov. Seveda le njega bistvo. Vanj spada tudi ravnopravnost, a prav, ker postavljajo avtonomisti načelo avtonomije na prvo mesto, ravnopravnost pa šele na drugo, prav zategadelj nismo in ne moremo biti zadovoljni z avtonomističnim programom. Predno se ne zagotovi manjšinami ravnopravnost, odklanjamo Slovenci z vso odločnostjo avtonomijo dežel.

Italija. — Minister zunanjih del Visconti Venosta je v zbornici govoril in povedal, da bodo Italijani kmalu zapustili Kassalo ter se koncentrovali okoli Massae. Povdarjal je, da bo Italija ostala zvesta trozvezi in da živi s Francijo v prijateljstvu. Pogajanja mej Turčijo in Grčijo zavlačuje Turčija. — Žalostni so pojavi v Zgornji Italiji. Poljedelski delavci štrajkajo. Ženice, mlatiči, pastirji zapuščajajo delo, zahtevajoč boljšega plačila. Vlada pritiska s silo na štrajkujoče. Ne verjamemo, če se da beda in potreba s silo zatreti. Modro gospodarstvo le more revščino ublažiti. Tega seveda pa italijanska gospoda v Rimu ne poznajo.

Turčija in Grška. — Tewfik paša, turški minister zunanjih del, je napram poslanikom izjavil, da Turčija sprejema načela predlaganih mirovnih pogojev. Iz tega se sklepa, da je Turčija voljna se konečno udati, in da se v kratkem sklene mir. Vendar pa uporni Turčiji še nič ni verjeti, lahko še zavleče sklenitev miru. — Ruski car je v svojem znanem odgovoru sultanu grozil, da, če se Turčija drugače ne uda, prisili jo Rusija s pritiskom v Mali Aziji. Sultan je na to sporočil, da odklanja vsako odgovornost za nasledke mej narodom in vojaštvom, katere bo imela popolna izročitev Tesalije. Resnica je, da se narod sam ne razburja, temveč le častniki, uradniki in duhovni agitujejo proti temu, da bi se vrnila vsa Tesalija. — Po oficijelnem izkazu je bilo v minoli grško-turški vojni 7500 grških vojakov ubitih in 5800 ranjenih.

Kreta. — Veliko načrtov za samoupravo Krete se je že bralo. Listi vedo sedaj zopet povedati, da so evropski poslaniki predložili turški vladi načrt začasne uprave na Kreti. Načrt določa, da je otok popolnoma avtonomen. Guvernerja katerega izvolijo šestere velevlasti, imenuje sultan. Otok mora plačevati sultanu nekaj davka, vendar pa ta nima nikakih

pravic, vmeševati se v notranje zadeve ali pošiljati tje vojne čete ter jih vzdržavati. Vladne posle oskrbuje generalni guverner v sporazumu z narodno skupščino, katere člani se izvolijo potom občnega volilnega prava. Grški jezik je uradni deželni jezik. Pravosodje se preosnuje po evropskem vzorcu. Vojaštvo se sestavi iz domačih mož, glavni steber je pa mešana četa ptujih narodov. Za vsako najeto posojilo prevzemo velevlasti jamstvo. — Seveda sultan bi s tako upravo ne bil zadovoljen; so pač njegove pravice pieveč omejene. — Splošno se mora pač le želeči, da bi že skoro dobila Kreta svojo samoupravo in bi bilo konec sedanjemu drvenju na otoku.

Indija. — V razmerah, v kakoršnih žive Indi, pač ne more biti upor nepričakovan. Revščina je nepopisna. Kriva je iste angleška vlada. Nji je le do tega, da vleče dobiček od dežele, to jej pa ni mari, kako ljudstvo shaja. Pod Anglijo spada 250 milijonov Indov; letni dohodki Indije znašajo kacic 250 milijonov funtov šterlingov in od teh plačujejo Angležem 30 milijonov davka. Povprečno računano ne pride na vsacega človeka toliko, da bi mogel živeti. Zato so vedni gladi v Indiji; ljudje umirajo vsled lakote in revščine in to ne posamezno, temveč kar trumoma. Zadnji čas ni že umrlo nič manj nego deset milijonov Indov zaradi lakote. Boljšega ni pričakovati in vendar se Anglija ne zmeni, da bi poskrbela za zboljšanje gmotnega stanja prebivalstva.

Obrtnija.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani.

(Dalje.)

Iz tega se razvidi, da je trgovina s mešanim blagom v deželnem stolnem mestu nekaj čisto drugega kot na deželi in če bo obrtna oblast v tem smislu postopala, se pri morebitnem razširjenju obrta trgovski obrt ne bo raztegnil v smislu omenjenem s početka, na določene, prvotno nezglašene predmete, temveč se bo le zglasila na novo trgovino z mešanim blagom in prejšnji obrt se bo zbrisal.

V interesu pravega štetja obrtov bi pa bilo, če bi se trgovina z mešanim blagom ne raztegovala tako, kakor se to poslednja leta godi v Ljubljani.

10.) C. kr. deželna vlada za Kranjsko doposlala je zbornici sledeči dopis:

„Vsled opetovanih opominov, došlih deloma od strani zastopstev, deloma od vdeleženih krogov na visoko poljedeljsko ministerstvo, tičočih se prenapredbe oziroma dopolnitve dosedaj veljavne postave z dne 21. junija 1880, drž. zak. št. 120 glede izdelovanja in prodaje vinu podobnih pijač, namerava to visoko ministerstvo ustreči, da naj se omenjeni zakon pregleda in najprve povprašati strokovne in vdeležene kroge za njihova mnenja, v kateri smeri da bi bilo potreba navedeni zakon prenaprediti. V to svrhu je visoko ministerstvo poslalo z dopisom z dne 12., došlih sem 18. februarja 1897, št. 3522, 18 vprašalnih pol, obsegajočih 18 vprašanj z naročilom, poslati po 2 istisa v blagohotni odgovor.

Zbornica posvetovala se je o tej zadevi z zadruho gostilničarjev in kavarnarjev in je na vprašanja odgovorila tako-le:

1.) Ostane naj se pri pojmovni določitvi za „umetno vino,“ katera se nahaja v §. 1. postave z dne 21. junija 1880 drž. zak. št. 120, 35. a pri tem bi bilo tudi kolikor mogoče natančno določiti v izvršilnem predpisu, katere izdelke je zaznamovati kot umetno vino.